

Ali nas institucije res lahko
razbremenijo, dajo gotovost in
smisel

Vito Flaker

Fakulteta za socialno delo

Institucije

- Scila in Karibda življenja z dolgotrajno stisko in nalepko
- Družbeno dejstvo
- Prikrašanost za civilno življenje
- Potreba drugih

Namestitev v zavod ali bolnišnico

- zavaruje gotovost udeležencev situacije,
- ureditev njihovih razmerij,
- odhod razbremeni situacijo neposrednega truda, ki ga morajo udeleženci vlagati v vzdrževanje situacije,
- razreši pa se tudi vprašanje smiselnosti takega početja in zabriše možne situacijske nesmisle.

Obrazec institucionalizacije

- označi posameznega udeleženca za bolnega (norega, dementnega, nesposobnega, deviantnega ipd.),
- ga premesti iz domače, civilne, vsakdanje situacije v institucijo,
- pri tem mora nujno sodelovati strokovnjak, ki ima pooblastilo in moč, da izvede zgornjo operacijo.

Ideologija institucionalizacije

- zelo preprosta :
 - Človek je bolan (nemočen), ne more biti doma in zato potrebuje strokovno pomoč v posebni ustanovi.
- Zmotna
 - večino pomoči in strokovne obravnave, ki jo prejme v ustanovi, prejme doma.
 - škodljivost institucionalizacije,
 - prikrajšan za življenje med drugimi
 - dobrine civilnega življenja, vključno s svobodo odločanja,
 - trpeti življenje v instituciji.
 - nujne etikete je simbolično izločen in stigmatiziran
 - ustanova streže potrebam skupnosti?
 - za posameznega človeka nepotrebna
 - posameznikove potrebe so za ustanovo nepomembne.
- kljub neposredni razbremenitvi situacije, zmanjšanju negotovosti in praktičnih nesmislov
- ostali udeleženci situacije (svojci, prijatelji, sodelavci, sosedi in še kdo) trpijo škodo,
 - na ravni navezanosti in zavezanosti – kršitev osnovnega pakta in zaveze solidarnosti.
 - občutki krivde,
 - konkretna izguba bližnjega

Drama institucionalizacije

- Družinska drama
- pojasnjevalni okvir bolezni
- Za samega pacienta uganka
- dogodek, ki zaznamuje določen trenutek v življenjskem toku
- orientacijska točka določnega in dokončnega obrata v karieri.
- trikotniku uporabnik, njegovo občinstvo (svojci, sodelavci, sosede, javnost) in strokovnjaki.
- Izraz potreb protagonistov
- Strokovnjaki mimo svojih potreb
 - pospešujejo, omogočijo in na koncu izvedejo institucionalizacijo,
 - zavirajo, onemogočijo in poskrbijo, da posameznik ostane v svojem okolju
 - *deus ex machina*, ko protagonisti začenjajo zgubljati svojo subjektiviteto, nimajo več situacije pod nadzorom, ne morejo uveljaviti svoje volje itn.
 - posežejo vmes, prevzamejo subjektiviteto in razrešijo situacijo po svoji (»božji«) volji oziroma »strokovnih načelih«.
 - ko zavirajo institucionalizacijo – vloga zbora ali obutega mačka

Potrebe, ki jih institucija pokriva

- Razbremenitev
- *Gotovost*
- *Smisel*

Obremenitve

- Fizične
- Čas in denar
- Družabnost
- Čustva
- Zaskrbljenost

Razbremenitve svojcev

- Odhod v ustanovo
- Medsebojna pomoč
- Telekomunikacija
- Usklajevanje
- Vstop tujih ljudi
- Priznanje nemoči

Ovire za razbremenitev

- Finančne in socialne
- Brezbrižnost – ne imeti opravka s stisko
- Prezir
- strah, da drama ne bi zajela še njih
- Bojazen zamere

Prositi za pomoč pri razbremenitvi je težavno, ker slabša položaj v mreži ali pa ker si želijo zadevo sami popraviti.

Negotovosti bližnjih

- Krčenje gotovosti bližnjih
- Družabne zadrege
- Domače nesreče
- Skrb za svojce po smrti
- Nasilje
 - Reakcija
 - Povečava
 - Izolacija
 - Ekspresivno
 - Instrumentalno
- Ekonomska tveganja
- Ljubosumnost
- Zalezovanje in nadlegovanje
- Učinki na otroke

Mehanizmi preoblikovanja gotovosti v negotovost

- Dejanske transformacije
 - Umanjkanje sredstev
 - Umanjkanje definicijskega člena
 - Sprememba dramaturgije
 - Dogodek, ki moti situacijo
 - Sprememba definicij ali rutin
- Pomenske transformacije
 - Cela ali del
 - Hipna dramatizacija
 - Posledica preteklih dogodkov
 - Stigma

Trasformacije

Paranoja

- Nenadejani, uničujoči dogodki
- Nejevera, budnost, dvom, razlaga
- Neposredna nevarnost
- Zarota
- Realna

• Zaskrbljenost

- Odložena, prihodnost
- Skrb za drugega
- Virtualna
- Moralne posledice

Zagotovilo bližnjim

- Rekonstruirati vsakdanje gotovosti
- Poiskati nove
- Osebna, stvarna medosebna zagotovila
- Razbremenjevalci

Negotovo življenje uporabnikov

- Kraje
- Nasilje
- Stopnjevanje tveganj in posledic
- Krize
- Hospitalizacija in institucionalizacija
- Vzbujanje strahu, nelagodja
- Nesreče
- Revščina in zadolževanje
- Izguba osebnih želja
- Negotovost civilnega statusa in stigmatizacija
- Okužbe
- Zdravje in življenja
- Izguba stika z otroki
- Poškodbe

Krize

- Finančne, psihotične, družinske, zaposlitvene, identitetne, itn.
- Substanca krize
 - Pri psihotičnih nedoločljiva – difuzna in konfuzna

Trikotnik negotovosti

- Osebe, dogodki, situacije
- Gotovost in želja
- Stigma in negotovost

Zavarovanje gotovosti uporabnika

- Socialna varnost
- Samostojno odločanje
- Zavarovanje pred institucionalizacijo
- Nadaljevanje in obnavljanje zaželenih življenjskih tokov
- Obvladovanje prostora
- Zavarovanja uporabnikovih interesov v času odsotnosti (hospitalizacije)
- Gotovost institucionalnega življenja
- Zavarovanja v času "umikov" iz ustaljene situacije
- Kontinuirani stiki

Zatočišče

- Zavarovana situacija
- Umik iz situacije

Tveganje

- Preprečevanje nevarnih dogodkov in škodljivih posledic
- Pravica do napak
- Popravljanje škode
- Omogočanje tveganja
- Zmanjševanje škode – ublažitev posledic
- Možnost novih doživetij in spoznanj

Smisel

- Anekdotičen, situacijski
- Metanarativen
 - Pomen
 - Namen

Alternativne taktike osmišljevanja situacij

- Brez diagnoze
- Bolezen kot provizorično pojasnilo
- Relevantne dejavnosti – prilagajanje uporabniku
- Organizacija rutin in delitev nalog
- Individualizacija
- Nadzor nad svojim življenjem
- Pozitivni vidiki »motnje«
- Realna re-prezentacija vrednost
- Odhod

Sprejemanje nesmisla

- Večja toleranca
- Umreženje nesmisla
- Borba
- Želje
- Dejavnost
- Vizija in načrti za prihodnost

Stiska zahteva skromnost in terja upanje.

	Razbremenitev	Gotovost	Smisel
Register	Fizični, fiziološki ergonomski	Socialno psihološki, kulturno epohalni	Eksistencialni, filozofski
Vprašanja	Stres, počitek, organizacija oskrbe	Dvom, preganjavica, zaskrbljenost, tveganje	Situacijski in narativni absurdi, pomen in namen
Odgovori	Službe in storitve, sredstva, pomoč omrežij	Zavarovanja, zagovorniki, priče, mediatorji, ureditve in dogovori	Okvirji, organizacija izkušnje, neinstrumental ni pristop k ljudem
Grožnje	Pregorevanje	Preganjavica	Obup